

Технологічно-економічний зв'язок між видами виробів і вартістю бурштину-сирцю

Петро Баранов

доктор геологічних наук, професор, старший судовий експерт,
Дніпропетровський НДЕКЦ МВС України, м. Дніпро, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3367-4277> e-mail: pn2dsbaranov@gmail.com

Володимир Коротаєв

кандидат юридичних наук, доцент, директор,
Дніпропетровський НДЕКЦ МВС України, м. Дніпро, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0269-0389>

Олена Сливна

кандидатка геологічних наук, судова експертка,
Дніпропетровський НДЕКЦ МВС України, м. Дніпро, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7063-1938>, e-mail: e.slivna@gmail.com

Наведено результати експериментальних досліджень щодо ціноутворення бурштину. Установлено технологічно-економічний зв'язок між видом виробу та вартістю сировини для його виготовлення. Зазначено необхідність ознайомлення експерта-гемолога з технологічно-економічними особливостями переробки сировини.

Ключові слова: бурштин; виріб; споживчі властивості; вартість; преїскурант; оцінювання.

Technological and Economic Connections Between Product Types and Raw Amber Cost

Petro Baranov, Volodymyr Korotaiev, Olena Slyvna

The paper presents experimental studies results of amber pricing. The technological and economic relationship between product types and the cost of raw materials used in their manufacture is established. The necessity of familiarizing a forensic gemologist with the technological and economic peculiarities of raw material processing is indicated.

Keywords: amber; product; consumer properties; cost; price list; valuation.

Результати наших досліджень, метою яких є подальший розвиток судової гемологічної експертизи, дали змогу встановити певні закономірності в ціноутворенні бурштину та виробів з нього.

Слід зазначити, що сьогодні в Україні спостерігається загальна тенденція невідповідності ринкових цін на сировину з цінами преїскурантів на сировину, розробленими ДГЦУ.

Оскільки наявні преїскуранти ДГЦУ на сировину не визначають споживчих властивостей бурштину, а саме його якості (колір,

прозорість, наявність або відсутність включень та інклюд), то визначити його реальну вартість неможливо. Тому дуже часто виробники (технологи, майстри) змушені шукати сировину для виготовлення певних виробів безпосередньо на виставках або в спеціалізованих бутіках: там, де сировина має товарний вигляд (наочно демонструються її споживчі властивості) з реальною і зрозумілою для фахівця вартістю.

Отже, сьогодні реально існує ще один рівень ринку, на якому бурштин представлений як сировина з наочними споживчими

властивостями та конкретними цінами, що значно перевищують наявні преїскурантні значення. Саме тут фахівець реально оцінює технологічні можливості кожного зразка бурштину, прогнозуючи майбутній вигляд виробу. І, найголовніше, він визначає, наскільки запропонована вартість сировини є об'єктивною і справедливою.

Зважаючи на наведене, зрозуміло, що крім чинних преїскурантів, існують ціни, про які знає тільки обмежене коло фахівців, причетних до технологічного процесу.

Для розкриття сутності порушеного питання розглянемо кілька прикладів, використовуючи реляційні бази даних виробів за 2022—2024 рр., створені в Дніпропетровському НДЕКЦ:

1) зразок пейзажного напівпрозорого бурштину масою 98 г ізометричної форми. Зважаючи на технологічні можливості цього зразка, із нього можна виготовити такі види виробів: кулю масою 29, 43 г, намисто «Кулі» завдовжки 52 см із діаметром на-

мистин 1 см, намисто «М'ята куля», намисто «Кусанка», сувенірний зразок із гарною полірованою поверхнею. Згідно з преїскурантами ДГЦУ, вартість одного грама бурштину в цьому зразку становитиме 2,191 \$/г. Застосовуючи результати технологічних експериментів із виготовлення виробів із бурштину, нами побудовано гістограму (рис. 1), за якою видно, що вартість виробів залежить від виду виробів (форми). Найбільшу вартість мають статуетки, оскільки для їхнього виготовлення, крім сировини, технології та обладнання, потрібен майстер-митець із художньої обробки. Цим пояснюється така велика різниця між вартістю зразка-сирцю (згідно з преїскурантами) і виробом. Найнижчу ціну має сувенірний зразок, бо для його виготовлення або надання зразку товарного вигляду достатньо фахівця, який знає методи шліфування та полірування. Зрозуміло, що всі ці тонкощі бачить майстер або технолог, який під час купівлі сировини застосовує свої знання;

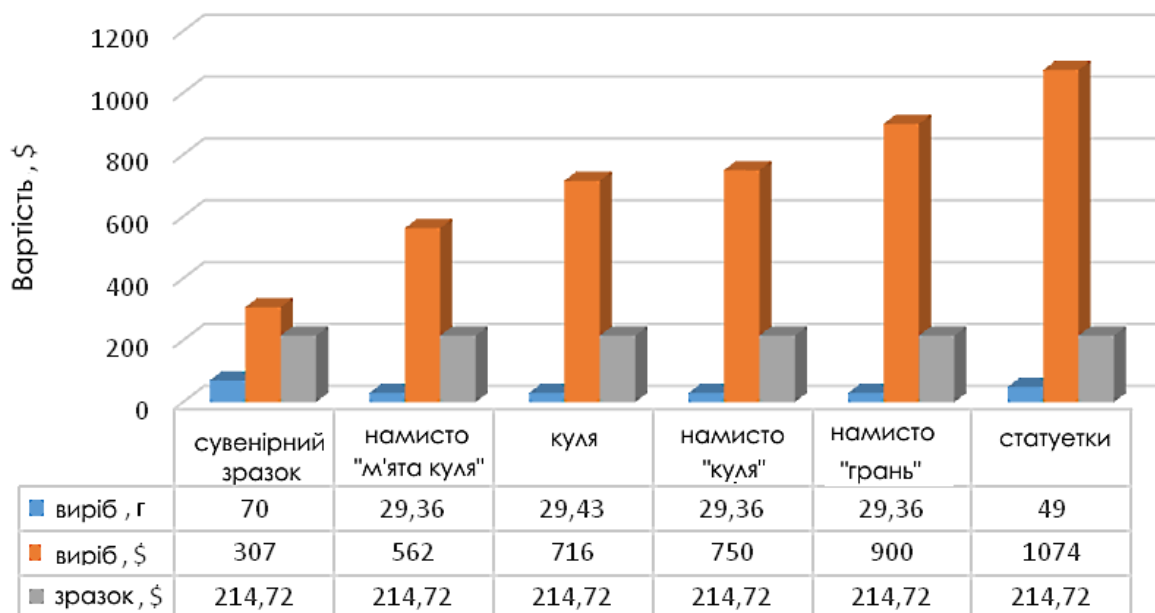

Рис. 1. Гістограма розподілу параметрів вихідного зразка і виробу залежно від їхньої вартості

2) спосіб, який зазвичай застосовують на виробництві, коли необхідно отримати виробу (намистини, кабошони, пластини для

художнього різьблення) з однаковими декоративними властивостями. У такому разі використовують зразки з відносно великою

масою (понад 50 г), які розпилюють на окремі заготовки, а їхню вартість визначають згідно з прейскурантами. Так, із вихідного зразка бурштину масою 98 г можна виготовити чотири кулі вагою 7, 36 г розміром 2,4 см. Вартість сировини в даному випадку буде 0,9589 \$/г, вартість усього зразка масою 24,5 г складе

93,97 \$, а вартість чотирьох куль — 313 \$. Аналогічні операції ми провели і для інших виробів: для сувенірних зразків виготовлено 2 заготовки, для намиста — 52, для статуєток — 2 і для камей — 3. Зрозуміло, що результати розрахунків вартості виробів також будуть значно відрізнятися (рис. 2).

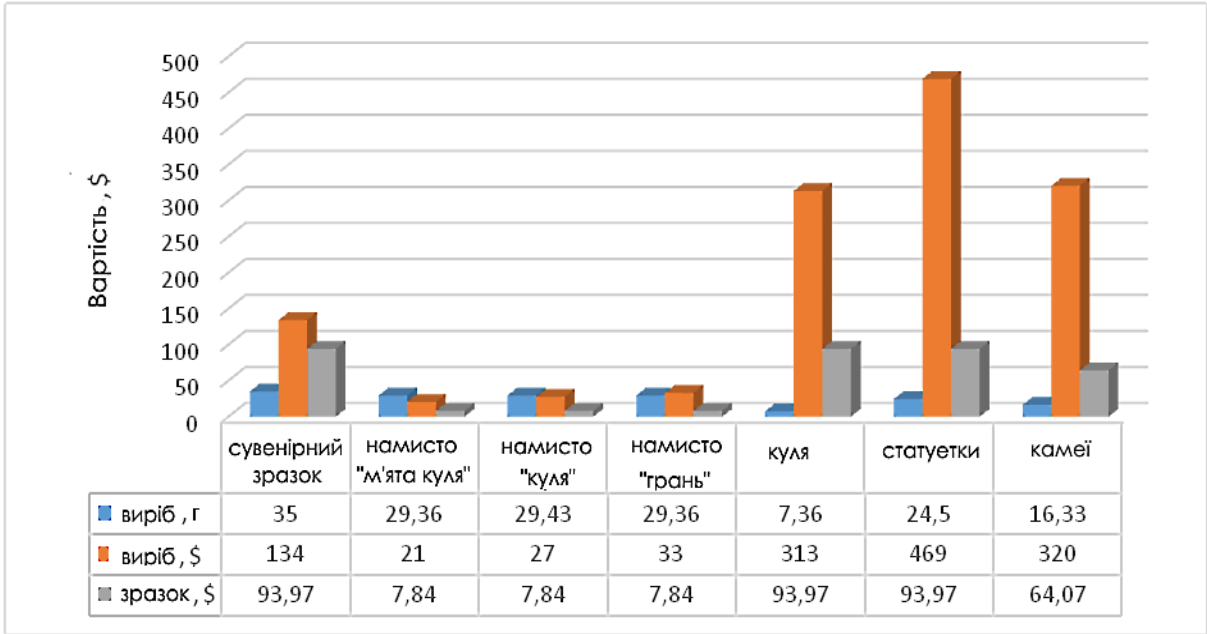

Рис.2. Гістограма розподілу параметрів виробів з бурштину та сировини

Отже, у першому випадку за однакових параметрів сировини (вартість сировини залишається незмінною і дорівнює 2,191 дол./г) вартість виробів визначається видом виробів, тобто завжди є вибір економічно вигідного варіанта з урахуванням його технологічних можливостей.

У другому випадку вартість виробів залежить від вартості сировини, яка узгоджується з її геометричними і ваговими параметрами. Це означає, що з великого зразка можна отримати більш дрібні заготовки для виробів. До того ж вартість зразка значно знижується.

На практиці такий варіант малоімовірний, оскільки він економічно невигідний.

А ось коли з дрібних зразків роблять великі заготовки, це, безумовно, найпоширеніший варіант, який призводить до значного підвищення ціни виробу.

Такі техніко-економічні зв'язки між видами виробів і вартістю сировини часто застосовують під час виготовлення виробів із бурштину, і це має враховувати експерт, визначаючи вартість сировини.

Отже, на наше глибоке переконання, для проведення об'єктивного оцінювання бурштину експерту-гемологу потрібно розуміти не тільки кон'юнктуру ринку сировини та ціноутворення, а й бути обізнаним із технологіко-економічними особливостями її перероблення.